

รายงานการประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดโครงร่างวิจัยเรื่อง

“การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่อด้านงบประมาณของการใช้ยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับ ผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีในกลุ่มต่างๆ ”

ในวันอังคารที่ 23 กรกฎาคม 2556 เวลา 09.00-12.00 น.

ณ ห้องประชุม โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ 1
ชั้น 6 อาคาร 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุม

1. รศ.นพ.ทวีศักดิ์ แทนวันดี	คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล
2. ศ.นพ.พิสิฐ ตั้งกิจวานิชย์	คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นพ.เฉลิมรัฐ บัญชรเทวกุล	หน่วยส่องกล้องทางเดินอาหาร โรงพยาบาลราชวิถี
4. พญ.อัญชลี อวิหิงสานนท์	ศูนย์วิจัยโรคเอดส์ สภากาชาดไทย
5. ภญ.พัชรินทร์ สุวรรณภูษา	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
6. ภญ.อุมากร คงแจ้ว	โรงพยาบาลรามาธิบดี
7. ภญ.วารารณ ศักดิ์ตามพินุสนธิ์	โรงพยาบาลรามาธิบดี
8. คุณ เฉลิมศักดิ์ กิตติตระกูล	มูลนิธิเข้าถึงเอดส์
9. คุณ วีระพันธ์ งามมี	PSI Thailand Foundation
10. คุณ ยาวลักษณ์ จิตตะโคตร	PSI Thailand Foundation
11. คุณ จิรศักดิ์ ศรีประมงค์	มูลนิธิรณรงค์เพื่อการรักษาเอดส์
12. ดร.สรารุช นุกูลการ	สมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์ (PReMA)
13. ภญ.กรรณิกา หนูม่วง	สมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์ (PReMA)
14. ภญ.เพียงเพ็ญ เมฆอรุณเรือง	สมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์ (PReMA)

รายชื่อทีมวิจัยจากโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพที่เข้าร่วมประชุม

15. ดร.นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
16. ดร.ภญ.ณัฐธิญา คำผล	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
17. ภญ.ปฤษฎัพร กิ่งแก้ว	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
18. ภญ.กฤษฏีกา ดำรงปราชญ์	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

เปิดประชุมเวลา 09.10 น.

ดรยศ ตีระพัฒนานนท์.นพ. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุม คือ เพื่อขอข้อเสนอแนะต่อการกำหนดโครงสร้างวิจัยการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่อการใช้งาน peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับ ผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีในกลุ่มต่างๆ และชี้แจงกรอบเวลาการดำเนินงาน ซึ่งการจัดทำข้อมูลทางเภสัชเศรษฐศาสตร์เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของคณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติโดยทั่วไป จะมีระยะเวลาในการดำเนินการ สัปดาห์ แต่เนื่องจาก 24 คณะอนุกรรมการฯ ประสงค์ให้การพิจารณาข้อบ่งใช้เพิ่มเติมของยา peginterferon และ ribavirin แล้วเสร็จก่อนการตั้งงบประมาณประจำปี 2558 ของกองทุนประกันสุขภาพทั้ง กองทุน เพื่อให้ผู้ป่วย 3ไวรัสตับอักเสบซีกลุ่มอื่นๆ ได้ใช้ยาเร็วขึ้น งานวิจัยนี้จึงมีกำหนดให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556

ภญ.กฤษณา คำตรงปราชญ์ ชี้แจงที่มาของหัวข้อวิจัยว่า ในการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบให้บรรจุยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้ในโรคไวรัสตับอักเสบซีเรื้อรังเฉพาะผู้ป่วย genotype 2 และ อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการให้ 3รักษาผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซี genotype 1 และผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีที่มีโรคอื่นร่วมด้วย เช่น โรคเอดส์และโรคไวรัสตับอักเสบซีเรื้อรัง อย่างไรก็ตาม ยา peginterferon และ ribavirin เป็นยาที่มีค่าใช้จ่ายและผลกระทบต่อด้านงบประมาณสูง ประกอบกับ การเพิ่มข้อบ่งใช้ของยาดังกล่าวควรมีหลักฐานทางวิชาการสนับสนุนว่ายามีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น ในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ 3/2555 มีมติเห็นชอบให้มีการศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่องบประมาณของการใช้ยา peginterferon และ ribavirin ใน 3 ข้อบ่งใช้ดังนี้

1. ยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีเรื้อรัง genotype 1 และอื่นๆ ที่จำเป็นต้องใช้ยาเกิน 24 สัปดาห์
2. ยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีเรื้อรังที่ติดเชื้อไวรัส HIV ร่วมด้วย (HCV/HIV co-infection)
3. ยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีเรื้อรังที่ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบซีเรื้อรังร่วมด้วย (HCV/HBV co-infection)

โดยสรุป ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่องบประมาณนี้ จะเป็นการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ (แบบจำลอง Markov) เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนอรรถประโยชน์ของการรักษาด้วยยา peginterferon และ ribavirin เปรียบเทียบกับไม่มีการรักษา ซึ่งแนวทางการรักษาจะอ้างอิงตามแนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีและซีเรื้อรัง ในประเทศไทยปี 2555 และระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้จะกำหนดให้สอดคล้องกับคู่มือการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพสำหรับประเทศไทยฉบับที่ 1 และ 2

ประเด็นอภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. ข้อมูลทางระบาดวิทยาของผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีจำแนกตามลักษณะทางพันธุกรรม

เนื่องจาก ไวรัสตับอักเสบซี genotype 1 และ 6 พบมากในประเทศแถบเอเชียมากกว่าเชื้อชาติในประเทศแถบตะวันออก และการคัดกรอง genotype ในอดีตยังไม่ดีนัก ทำให้เกิดการ misclassify genotype 6 เป็น genotype 1 ข้อมูลที่ตีพิมพ์ในอดีตจึงมีจำนวน genotype 1 มาก แต่ปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่คัดกรอง genotype ถูกต้องมากขึ้น ทำให้ได้จำนวนผู้ป่วย genotype 1 และ 6 ที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้สืบค้นแหล่งข้อมูลทางระบาดวิทยาที่นำมาใช้ในการวิจัยจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

1. สืบค้นจากฐานข้อมูลที่มีการตีพิมพ์ และแนะนำให้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาลักษณะพันธุกรรมด้วยวิธี direct sequencing เพราะมีความน่าเชื่อถือ นอกจากนั้น ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ใช้ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยที่ตีพิมพ์ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูล classification ที่ถูกต้องมากขึ้น และเน้นข้อมูลประสิทธิผลของยาในการศึกษาแถบเอเชีย
2. เก็บข้อมูล genotype จากการเบิกจ่ายยา peginterferon และ ribavirin ที่เพิ่มขึ้น จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หลังจากที่ยาดังกล่าวบรรจุอยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ จำนวนการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นสามารถบ่งบอกถึงจำนวนผู้เข้าถึงยาในกลุ่มผู้ป่วยที่เป็น genotype 2 และ 3 และปริมาณดังกล่าวยังสามารถใช้คาดการณ์สัดส่วนของผู้ป่วยที่มี genotype 1 และ 6 โดยสามารถขอข้อมูลได้จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือบริษัทผู้จำหน่ายยา
3. อุบัติการณ์การติดเชื้อใหม่ของผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีมีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีคัดกรองเชื้อไวรัสตับอักเสบซีในการบริจาคโลหิตที่แม่นยำขึ้น ดังนั้น สาเหตุการติดเชื้อใหม่อาจเกิดจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ในกลุ่มผู้เสพยาเสพติดและกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ความชุกของโรคไวรัสตับอักเสบซีในประชากรทั่วไป คือ ร้อยละ 2.2 และร้อยละ 20 ของผู้ตรวจพบเชื้อไวรัสตับอักเสบซีสามารถกำจัดเชื้อได้เอง

2. หัวข้อการวิจัย

ที่ประชุมมีความเห็นว่า หากแยกการศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกณฑ์พิจารณาตามการตอบสนองต่อยาของผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซี พบว่าผู้ป่วยที่มี genotype 6 มีการตอบสนองที่ดีกว่าผู้ป่วย genotype 1 แต่น้อยกว่า genotype 2 และ 3 ดังนั้น จึงควรแยกการศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มผู้ป่วย genotype 6 ออกจาก genotype 1

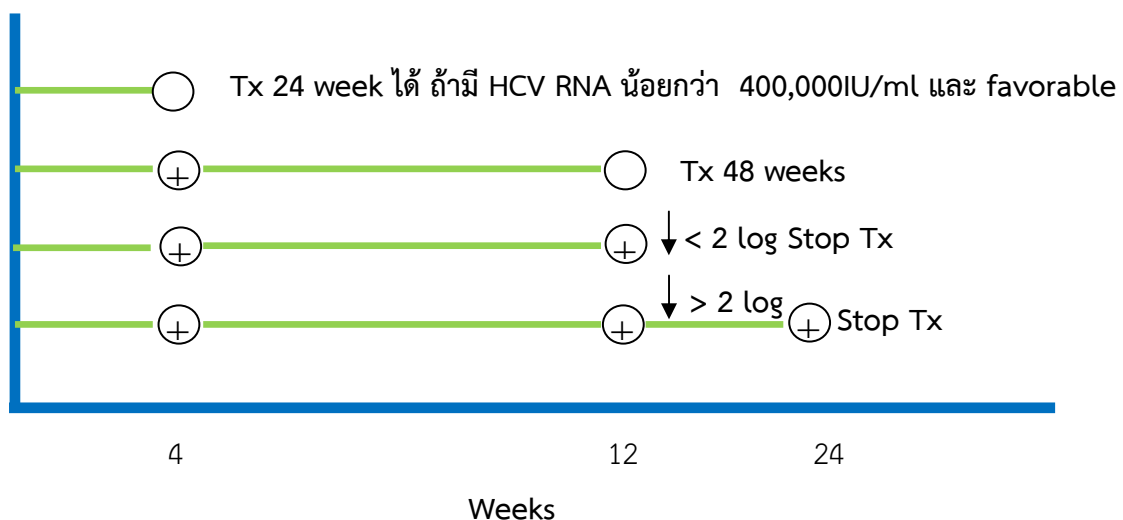
ในกรณีของ ข้อบ่งใช้สำหรับผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีที่ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี ร่วมด้วย (HCV/HBV co-infection) นั้น มีแนวโน้มว่ามีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ หากผลการศึกษาความคุ้มค่าของ monotherapy มีความคุ้มค่า เนื่องจากได้ประสิทธิผลของการใช้ยาที่เกิดกับผู้ป่วยกลุ่มนี้ ได้มาจากการรักษา ทั้งไวรัสตับอักเสบบี และไวรัสตับอักเสบซี หากผลการศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาแบบ monotherapy ไม่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ แล้วจึงค่อยทำการศึกษาความคุ้มค่าในการใช้ยาของผู้ป่วยกลุ่มนี้ ดังนั้น ที่ประชุมจึงมีความเห็นให้เปลี่ยนหัวข้อวิจัยใหม่ โดยเปลี่ยนเป็น

1. ยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับผู้ป่วยตับอักเสบบี genotype 1
2. ยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับผู้ป่วยตับอักเสบบี genotype 6
3. ยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับ ผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบีที่ติดเชื้อไวรัส HIV ร่วมด้วย (HCV/HIV co-infection)

3. แนวทางการรักษา

ข้อบ่งใช้สำหรับผู้ป่วยตับอักเสบบี genotype 1 และ 6

แนวทางการรักษาไวรัสตับอักเสบบี ยึดตามแนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรังในประเทศไทย ปี 2555 โดยระยะเวลาการรักษาขึ้นอยู่กับการตรวจพบปริมาณ HCV RNA ที่สัปดาห์ที่ 4 และ 12 ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แนวทางการรักษาไวรัสตับอักเสบบี ซี (สมาคมโรคตับแห่งประเทศไทย, 2555)

ทั้งนี้ การวิจัยนี้ทำการศึกษาเปรียบเทียบทางเลือกระหว่าง

1. Palliative care
2. รักษาด้วยยา peginterferon + ribavirin และตรวจหาปริมาณ HCV RNA ในสัปดาห์ที่ 4 และมี favorable factors เช่น ตับแข็ง อ้วน ภาวะดื้ออินซูลิน เป็นต้น รวมทั้งตอบสนองดีระหว่างรักษา โดยตรวจพบปริมาณ HCV RNA น้อยกว่า 400,000 IU/ml เมื่อรักษาไปนาน 4 สัปดาห์ สามารถพิจารณาให้ การรักษาเพียง 24 สัปดาห์ ทำการรักษาเป็นระยะเวลา 24 สัปดาห์
3. รักษาด้วยยา peginterferon + ribavirin และตรวจหาปริมาณ HCV RNA ในสัปดาห์ที่ 12 หากพบปริมาณ HCV RNA ลดลงน้อยกว่า log 2 ทำการรักษาเป็นระยะเวลา 48 สัปดาห์

ข้อบ่งใช้สำหรับ ผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีที่ติดเชื้อไวรัส HIV ร่วมด้วย (HCV/HIV co-infection)

เนื่องจากผู้ป่วย HIV มีอุบัติการณ์การติดเชื้อไวรัสตับอักเสบซีสูง ดังนั้นจึงควรเริ่มแบบจำลองด้วยการคัดกรองเชื้อไวรัสตับอักเสบซีทุกราย และทำการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ในผู้ป่วยที่มี CD4 เท่ากับหรือต่ำกว่า 350 cells/ μ l

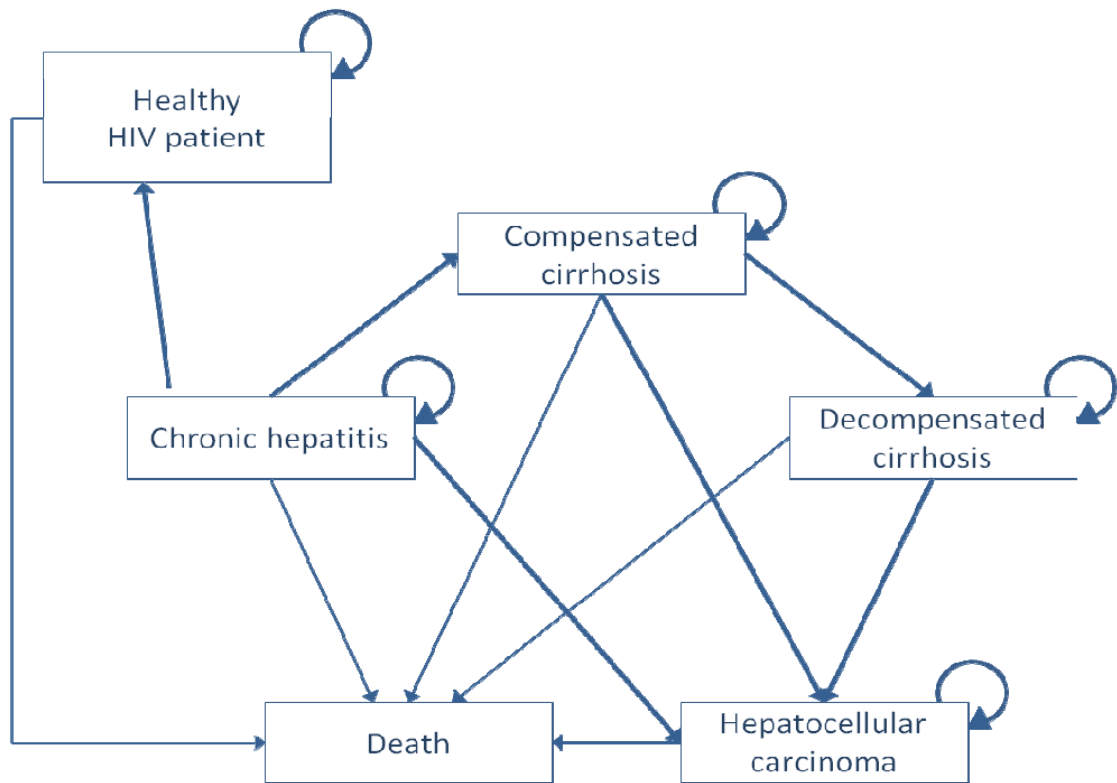
การวิจัยนี้ทำการศึกษาเปรียบเทียบทางเลือกระหว่าง

1. Palliative care
2. Peginterferon + ribavirin ทำการรักษาเป็นระยะเวลา 48 สัปดาห์

โดยการวิจัยนี้ มีสมมติฐานสำหรับผู้ป่วยทุกกลุ่ม คือ ไม่พิจารณากลุ่มผู้ป่วยที่ขยายการรักษาเป็น 72 สัปดาห์ (delayed virological response) และผู้ป่วยที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษา คือ ผู้ป่วยที่ผลตรวจปริมาณเชื้อ HCV RNA ในสัปดาห์ที่ 12 ลดลงไม่น้อยกว่า log 2 จะหยุดการรักษา

4. แบบจำลอง Markov

แบบจำลอง Markov ที่ใช้ในการวิจัยแสดงดังรูปที่ 2 โดยเป็นการจำลองสถานการณ์ที่มีการรักษาหรือไม่มีการรักษาผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบซีเรื้อรัง โดยการรักษาจะเป็นการรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในสถานะสุขภาพ chronic hepatitis C หากการรักษาให้ผลดี ผู้ป่วยสามารถกลับเป็นสภาวะเดิมก่อนการรักษาได้ คือ สถานะสุขภาพ Healthy/HIV patient แต่หากไม่ทำการรักษาหรือการรักษาไม่ได้ผล ผู้ป่วยจะมีการดำเนินไปของโรคตับ (compensated cirrhosis, decompensated cirrhosis และ hepatocellular carcinoma) โดยที่ประชุมเห็นด้วยกับแบบจำลองและเสนอว่ายังไม่ควรนำการติดเชื้อซ้ำ (re-infection) มาพิจารณาในแบบจำลอง

รูปที่ 2 แบบจำลอง Markov

5. ข้อมูลคุณภาพชีวิต

ผู้ป่วยที่เป็นโรคร่วม เช่น HCV/HBV co-infection น่าจะมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาแบบ **monotherapy** อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมเห็นว่าข้อมูลคุณภาพชีวิตที่จะใช้ในการศึกษามีความเหมาะสมอยู่แล้ว ซึ่งเป็นข้อมูลคุณภาพชีวิตที่มีความแตกต่างกันตามสภาวะสุขภาพของการเป็นโรคตับ เพียงแต่จะไม่ต่างกันในกรณีที่ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบีชนิดใดชนิดหนึ่ง

6. ข้อมูลต้นทุน

ต้นทุนยาที่ใช้ในการวิจัยใช้ราคาที่ได้มาจากการต่อรองราคาของคณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติและต้นทุนค่าสังเกตอาการใช้ข้อมูลเช่นเดียวกับรายงานการศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของกลุ่มผู้ป่วย genotype 2 และ 3 แต่เสนอให้ตัดค่าตรวจทางห้องปฏิบัติการบางตัว ได้แก่ blood sugar, lipid profile, PTT, ferretin เนื่องจากไม่จำเป็นต่อการรักษาและสังเกตอาการ

7. ข้อมูลประสิทธิผลการรักษา

ประสิทธิผลของการรักษาโรคไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรังด้วยยา peginterferon และ ribavirin ของผู้ป่วยแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน ที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรทำการสืบค้นและอ้างอิงข้อมูลจากงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์

ข้อมูลอื่นๆ สามารถอ้างอิงตามรายงานการศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของยา peginterferon และ ribavirin ในข้อบ่งใช้สำหรับผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบี genotype 2 และ 3

8. ข้อสังเกตจากการประชุม

ที่ประชุมมีการถกกันเรื่องการรักษาการติดเชื้อซ้ำในผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบี เนื่องจากไม่ได้เป็นเพียงการเกิดจากการรักษาที่ไม่ได้ผลเท่านั้น แต่อาจจะสามารถเกิดจากการได้รับเชื้อซ้ำจากพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมมีข้อสรุปให้ลองพิจารณาเพียงการรักษา 1 ครั้งไปก่อน พร้อมทั้งในอนาคต ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับมาตรการลดความอันตราย (harm reduction) เพื่อลดปัญหาการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบีซ้ำ การติดเชื้อ HIV และปัญหาเสพติด

ทั้งนี้ ดร.นพ. ยศ ตีระวัฒนานนท์ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าทีมวิจัยจะมีการจัดส่งสรุปรายงานการประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์ พร้อมทั้งกำหนดการประชุมเพื่อนำเสนอความก้าวหน้าของงานวิจัยซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 เวลา 13.00 น. ณ ห้องประชุมโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ ชั้น 6 อาคาร 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ปิดประชุมเวลา 11.10 น.

กฤษฏีกา ดำรงปราชนีย์

ปฤษฎัพร กิ่งแก้ว

ผู้บันทึกการประชุม

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม